GENOM VATTEN OCH ELD

DET STORA HOPPETS HISTORIA

GENOM VATTEN OCH ELD

DEN FÖRSTA FÖRSAMLINGEN SPRIDER GODA NYHETER TILL ALLA

Ellen G. White

www.skandinaviskabokforlaget.se

Det engelska originalets titel:
The Acts of the Apostles
© 1911: Ellen G. White
© 2011: Ellen G. White Estate, Inc.

Översatt till svenska av Eric Söderberg, 1978
Fullständig språkligt bearbetad utgåva
© 1976, 2019: Skandinaviska Bokförlaget

Om inget annat anges är bibelcitaten hämtade från *Svenska Folkbibeln 2015*:
Gamla testamentet: © 1998, 2015, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm
Nya testamentet: © 1996, 1998, 2015, Stiftelsen Svenska Folkbibeln, Stockholm
och Stiftelsen Biblicum, Ljungby.

När andra översättningar har använts har detta angetts på följande sätt:
Bibel 2000: © 1999 Svenska Bibelsällskapet.

Förord, kartor, tidslinje:
Originalet på tyska: © 2009, Advent-Verlag Zürich
och TOP LIFE Wegweiser-Verlag GmbH, Wien.
Svensk översättning och bearbetning: © 2019, Skandinaviska Bokförlaget

Omslagsfoto: © Shutterstock, redigerad

Tryck: EuroDream, Serbien, 2019
ISBN: 978-91-7256-415-2

Samtliga rättigheter förbehållna. Ingen del av denna publikation får på något sätt reproduceras utan tillstånd från utgivaren.

INNEHÅLL

		Förord	11
DEL 1		NI SKA BLI MINA VITTNEN	
1	|	Guds syfte med sin församling	16
2	|	De följde honom	21
3	|	Det stora uppdraget	26
DEL 2		I JERUSALEM OCH JUDÉEN	
4	|	Pingstdagen	36
5	|	Andens gåva	44
6	|	Underverket vid Sköna porten	51
7	|	Falska löften	60
8	|	Inför Stora rådet	65
9	|	De sju församlingstjänarna	72
10	|	Den första martyren	79
DEL 3		BORTOM JUDÉEN	
11	|	Flykten från fängelset	86
12	|	Från förföljare till lärjunge	92
13	|	Förberedelsen	100
14	|	En romare söker sanningen	106
15	|	Räddad från fängelset	114
16	|	Bortom Palestinas gränser	122
DEL 4		TILL JORDENS YTTERSTA GRÄNS	
17	|	Evangeliets budbärare	132
18	|	Evangeliet når nya grupper	139
19	|	Evangeliet ger frihet	147
20	|	Korset lyfts upp	157

21	|	I avlägsna länder	164
22	|	Tessalonike	171
23	|	Berea och Aten	178
24	|	Korint	186
25	|	Breven till Tessalonike	194
26	|	Apollos i Korint	203
27	|	Efesos	212
28	|	Efesiernas Artemis	219
DEL 5		AV KÄRLEK TILL FÖRSAMLINGARNA	
29	|	Ett varnande brev	226
30	|	En högre nivå	234
31	|	De hade lyssnat	244
32	|	En givmild församling	252
33	|	Tältmakaren	260
34	|	En hängiven tjänst	269
35	|	Frälsning för Paulus folk	278
36	|	Problem i Galatien	285
DEL 6		PÅ VÄG TILL ROM	
37	|	Den sista resan till Jerusalem	292
38	|	Paulus blir fånge	299
39	|	Rättegången i Caesarea	313
40	|	Paulus vädjar till kejsaren	319
41	|	”Snart övertalar du väl mig …”	323
42	|	Skeppsbrottet	328
43	|	I världens huvudstad	334
DEL 7		TROGEN IN I DÖDEN	
44	|	Kejsarens hus	346
45	|	Breven från Rom	352
46	|	Fri på nytt	363
47	|	Fängslad på nytt	366
48	|	Inför Nero	368
49	|	Paulus sista brev	372
50	|	Dödsdomen	380

DEL 8 TRON SEGRAR

51 | Herden 386
52 | Trogen till slutet 396
53 | Kärlekens förkunnare 403
54 | Ett troget vittne 408
55 | Nåd som förvandlar 416
56 | Mannen på Patmos 424
57 | Uppenbarelsen 431
58 | En härlig framtid 441

TILLÄGG

Tidslinje över Nya testamentets tid 450

Ellen G. Whites liv och verksamhet 452

Kartor:
Så spreds evangeliet *459*
Evangelium i Samarien *460*
Paulus första missionsresa *461*
Paulus andra missionsresa *462*
Paulus andra missionsresa efter Filippi *463*
Paulus tredje missionsresa *464*
Paulus sista resa *465*
Uppenbarelsebokens sju församlingar *466*

FÖRDUBBLA DIN BELÖNING

Vi rekommenderar varmt att våra läsare studerar Bibelavsnitten som nämns i början av kapitlen och läser dem i sin egen Bibel innan de börjar läsa motsvarande kapitel i den här boken. Författaren förklarade tydligt att hennes syfte var att hennes läsare skulle finna glädje i att studera de heliga Skrifterna.

DEN DUBBLA PAGINERINGEN

I yttermarginalen i bokens text finns nummer som markerar inledningen på sidan i den engelskspråkiga originalutgåvan, *The Acts of the Apostles*. För många läsare har detta ingen stor betydelse. Anledningen till att vi har tagit med det är att originalutgåvans sidnummer ofta används i källhänvisningar och citat. Den dubbla pagineringen gör det lättare att hitta motsvarande text i den svenska översättningen. Exakthet kan inte garanteras.

FÖRORD

GENOM VATTEN OCH ELD

Under historiens gång har kristenheten avvikit från sin ursprungliga grund. Ju större avvikelsen har blivit, desto starkare har önskan växt hos många kristna att det skulle ske en reformation som följde principerna från kristendomens första år. I början fick den kristna kyrkan sin kraft till att förkunna evangeliet genom att den helige Ande utgöts på pingstdagen. Kyrkan var inte skyddad för externa och interna kriser. Men det som höll samman den var tron på Jesus Kristus – hans person och hans Ord. Evangeliets budskap om Golgata gällde då och är lika giltigt idag, inte bara för Israel, inte bara för Grekland och Rom, utan för alla människor i hela världen! Kyrkan var aldrig mer aktiv, brinnande och trogen än vid den tid då den steg fram från skuggan av korset och började förkunna över hela världen att Jesus hade uppstått.

Trots att den tidiga kristna rörelsen saknade alla former av sammanhållande organisation fanns det en oräknelig mängd aktiva vittnen om Jesus Kristus. De leddes av män och kvinnor som var fyllda med den helige Ande. Varje kristen människa var en missionär. I början var Jerusalem fokus för aktiviteterna, men rörelsen nådde snart den hellenistiska världen och fick ett centrum i Antiokia i Syrien. Till slut nådde de goda nyheterna också det kejserliga Rom, världens huvudstad vid den tiden. Den här triumferande marschen för hoppet är oskiljaktigt förenad med namnen på apostlarna Paulus, Petrus och Johannes, men också med många andra ”som har vågat sina liv för vår Herre Jesu Kristi namn” (Apg. 15:26).

I början betraktades kristendomen som en judisk sekt och blev därför tolererad (Apg. 16:19–21). Men snart fick de tidiga kristna möta motstånd från den romerska staten. År 64 drabbades den kristna kyrkan i huvudstaden av förföljelsen som startats av kejsar Nero. Vid slutet av århundradet dömdes Johannes till att bli internerad och isolerad på ön Patmos. Men trots att kyrkan var undertryckt blev allt fler människor kristna. Kyrkofa-

dern Tertullius förklarar den här hemligheten med orden: ”Martyrernas blod är kristendomens utsäde.”

Den här boken bygger på Bibelns berättelse. I en levande och målande skildring spårar författaren den andliga atmosfären hos de tidiga kristna. Trots att boken kommer från början av 1900-talet har den inte förlorat något av sin kraft i sitt språk och sitt innehåll. På engelska har den spritts i stora upplagor, och den har översatts till många andra språk.

När vi ser de många felen och förvirringen som finns inom kristenheten på senare tid kan vi fråga oss själva idag var vi kan finna en fast grund för vår tid och ett hållbart hopp för framtiden. Det skulle vara en hjälp för församlingar och enskilda troende om de i sina tankar ofta följde spåren efter den kristna kyrkans ursprung. På den tiden fanns det människor som var fyllda av Jesus Kristus Ande, och genom honom kunde de förändra världen för alltid. På ett fridsamt och kärleksfull sätt förkunnade dessa människor de goda nyheterna om Frälsaren som hade kommit – och som ska komma tillbaka igen.

Hans Heinz, teol.dr.

DEL 1

NI SKA BLI MINA VITTNEN

KAPITEL 1

GUDS SYFTE MED SIN FÖRSAMLING

9| Den kristna församlingen är Guds redskap för att människor ska bli frälsta. Den blev till för att den skulle tjäna mänskligheten och förkunna evangeliet för världen. Redan från början var det Guds syfte att hans församling skulle spegla hans frälsande makt för världen. Han har kallat församlingens medlemmar ut ur det andliga mörkret och in i sin frälsnings underbara ljus. Därför ska församlingen uppenbara hans härlighet. Den är platsen där Kristus nåds rikedomar finns förvarade. Till slut ska församlingen visa Guds fulla kärlek för världen, till och med för ”härskarna och makterna i den himmelska världen” (Ef. 3:10).

I Bibeln finns det många och underbara löften som ges till församlingen. ”Mitt hus ska kallas ett bönens hus för alla folk” (Jes. 56:7). ”Jag ska låta dem själva och landet runt omkring min höjd bli till välsignelse. Jag
10| ska låta det regna i rätt tid, regnskurar av välsignelse.” ”Jag ska låta en plantering växa upp som ska bli till berömmelse för dem. De som bor där ska inte mer dö av hunger eller föraktas av hednafolken. De ska inse att jag, Herren deras Gud, är med dem och att de, Israels hus, är mitt folk, säger Herren Gud. Ni, mina får, den hjord som jag för i bet, ni är människor och det är jag som är er Gud, säger Herren Gud” (Hes. 34:26, 29–31).

”Ni är mina vittnen, säger Herren, och min tjänare som jag utvalt, för att ni ska känna mig och tro mig och förstå att Jag Är. Före mig blev ingen Gud formad, efter mig ska ingen komma. Jag, jag är Herren. Förutom mig finns ingen frälsare. Det är jag som har förutsagt och frälst och förkunnat, ingen främmande gud ibland er. Ni är mina vittnen, säger Herren, och jag

är Gud.” ”Jag, HERREN, har kallat dig i rättfärdighet. Jag ska hålla dig i handen, jag ska bevara dig och göra dig till ett förbund för folket, till ett ljus för hednafolken, för att du ska öppna blinda ögon och föra fångar ut ur fängelset, ur fångenskapen dem som sitter i mörker” (Jes. 43:10–12; 42:6, 7).

”Så säger HERREN: Jag bönhör dig i nådens tid, jag hjälper dig på frälsningens dag. Jag ska bevara dig och göra dig till ett förbund för folket, för att upprätta landet och fördela de förödda arvslotterna, för att säga till de fångna: ’Kom ut’, och till dem som sitter i mörkret: ’Visa er!’ De ska finna bete längs vägarna, betesmark på alla kala höjder. De ska varken hungra eller törsta, ökenhettan och solen ska inte skada dem, för deras förbarmare ska leda dem och föra dem till vattenkällor. Jag ska göra alla mina berg till |11 jämna vägar, och mina banade vägar ska byggas höga. …”

”Jubla, ni himlar, och gläd dig, du jord, brist ut i jubel, ni berg, för HERREN tröstar sitt folk och förbarmar sig över sina betryckta. Men Sion säger: ’HERREN har övergett mig, HERREN har glömt mig.’ Kan en mor glömma sitt lilla barn, att förbarma sig över sin livsfrukt? Och även om hon skulle glömma, så glömmer jag inte dig. Se, jag har skrivit dig på mina händer. Dina murar står ständigt inför mig” (Jes. 49:8–16).

Församlingen är Guds borg. Den är den fristad som han har byggt i en värld som har gjort uppror. Varje svek från församlingens sida är förräderi mot Gud, för han har köpt mänskligheten med sin enfödde Sons blod. Ända från första början har församlingen på jorden bestått av trofasta människor. Under varje tidsålder har Gud haft sina väktare, och de har troget vittnat om honom i generationen som de tillhörde. Dessa vaktposter har förmedlat varningsbudskap. När de har blivit kallade till att lägga av sin rustning har andra tagit upp arbetet. Gud förde in dessa budbärare i ett förbundsförhållande med sig själv. På det sättet förenade han församlingen på jorden med sin församling i den himmelska världen. Och Bibeln säger att därför har dödsrikets portar inte kunnat besegra hans folk.

SOM HAN FÖRUTSAGT

Gud har uppehållit sin församling under århundraden av förföljelser, strider och mörker. Det har inte fallit någon skugga på den som han inte har förberett den för. Han har förutsett alla krafter som skulle bli till för att |12 motarbeta hans avsikter. Allt har skett på det sätt som han har förutsagt. Han har inte övergett sin församling. Han har gett profetior som beskriver konturerna av allt det som skulle hända. Allt det som hans Ande inspirerade profeterna till att tala om har också inträffat.

Alla Guds syften kommer att bli verklighet. Hans lag är knuten till hans tron, och ingen ond makt kan krossa den. Precis som all biblisk sanning är evangeliet inspirerat och skyddat av Gud, och det kommer att segra över allt motstånd.

Under tidsåldrar av andlig okunnighet har Guds församling varit ”en stad som ligger på ett berg” (Matt. 5:14). Inom församlingens gränser har himlens rena undervisning uppenbarats från tidsålder till tidsålder, generation till generation. Församlingen kan verka vara svag och bristfällig, men ändå ger Gud den sin allra största uppmärksamhet. Den är platsen där hans nåd visar sig, och där gläder han sig över att få uppenbara sin makt och sin förmåga att förvandla människor.

”Vad”, sa Jesus, ”ska vi likna Guds rike vid? Vilken liknelse ska vi använda?” (Mark. 4:30). Han kunde inte använda världens riken som utgångspunkt för en liknelse. I samhället hittade han inte någonting som han kunde jämföra det med. Jordiska riken styr genom att den fysiska styrkan har övertaget. Men i Kristus rike är varje mänskligt vapen, varje instrument för tvång, bannlyst. Det riket ska lyfta och förädla mänskligheten. Guds församling är förgården som leder till det eviga livet, och den är fylld med olika gåvor och utrustad med den helige Ande. Dess medlemmar ska finna
13| sin lycka i lyckan hos människorna som de hjälper och välsignar.

Herrens syfte är att han ska utföra ett underbart verk genom sin församling för att hans namn ska bli förhärligat. Hesekiels syn vid floden som gav liv ger oss en bild av detta verk: ”Detta vatten rinner fram mot den östra delen av landet och flyter ner över Hedmarken och sedan ut i havet. Vattnet som bröt fram rinner till havet, och vattnet blir då sunt. Överallt dit den dubbla strömmen kommer upplivas alla levande varelser … Och vid strömmens båda stränder ska alla slags fruktträd växa upp. Deras löv ska inte vissna och deras frukt ska inte ta slut. Varje månad ska träden bära ny frukt, för deras vatten kommer från helgedomen. Deras frukter ska tjäna till föda och deras löv till läkedom” (Hes. 47:8–12).

Ända från begynnelsen har Gud arbetat genom sitt folk för att ge välsignelser till världen. Gud gjorde Josef till en livets källa för det forntida Egypten. Genom hans integritet och ärlighet räddades hela detta folks liv. Genom Daniel räddade Gud livet på alla de visa männen i Babylon. De här räddningsaktionerna skulle vara lärdomar. De illustrerar de andliga välsignelserna som världen erbjuds när den har gemenskap med den Gud som Josef och Daniel tillbad. Alla som låter Kristus bo i sitt sinne, var och en som vill uppenbara hans kärlek för världen, är en medarbetare med Gud

för mänsklighetens bästa. När vi tar emot nåd från Frälsaren för att föra den vidare till andra kommer vi att bli en källa till liv för världen.

EN KÄLLA TILL FRÄLSNING

Gud valde Israel för att de skulle uppenbara hans egenskaper för människorna. Han ville att de skulle bli en källa som gav världen frälsning. |14
Han anförtrodde himlens budskap åt dem, och de skulle uppenbara hans vilja. Under Israels första tid hade världens nationer förlorat kunskapen om Gud på grund av sina fördärvade vanor. En gång i tiden hade de känt honom, men trots att ”de kände till Gud prisade de honom inte som Gud eller tackade honom, utan de förblindades av sina falska föreställningar så att mörkret sänkte sig över deras oförståndiga hjärtan” (Rom. 1:21). Men på grund av sin nåd utplånade inte Gud dem från jorden. Hans avsikt var att han skulle ge dem ett tillfälle att lära känna honom på nytt genom folket som han hade utvalt. Kristus skulle ha blivit upphöjd inför nationerna genom undervisningen som gavs genom offertjänsten. Alla som ville se upp till honom skulle få leva. Kristus var grunden som hela det judiska gudstjänstsystemet byggde på. Alla bilder och symboler var en koncentrerad profetia om evangeliet. De var en presentation som innehöll alla frälsningens löften.

Men Israels folk glömde sina höga förmåner som de hade fått som Guds representanter. De övergav Gud, och därför lyckades de inte uppfylla sin heliga uppgift. Välsignelserna som de tog emot fördes inte vidare till världen, och därför blev de inte till nytta för den. Alla sina förmåner utnyttjade de enbart till att förhärliga sig själva. De avskärmade sig från världen för att de inte skulle bli frestade.

Gud hade gett dem bestämmelser om vilket slags kontakter de fick ha med de avgudadyrkande folken. På så sätt ville han hindra israeliterna från att anpassa sig efter dessa folks seder och vanor. De begränsningarna använde de för att bygga upp en barriär mellan sig själva och alla andra nationer. De rånade Gud på tjänsten som han krävde av dem, och de rånade |15
sina medmänniskor på den religiösa ledningen och ett helgat föredöme.

Präster och rådsherrar fastnade i former och rutiner. De nöjde sig med en legalistisk religion. Det var omöjligt för dem att förmedla himlens levande budskap till omvärlden. De ansåg att deras egen rättfärdighet var tillräcklig, och de ville inte att någonting nytt skulle föras in i deras religion. De accepterade inte att Guds nåd och välvilja mot människorna var något som var skilt från dem själva. I stället ansåg de att den berodde på

deras egna förtjänster. De ansåg att de hade vunnit dem genom sina egna goda gärningar. Tron ”som är verksam i kärlek” (Gal. 5:6) kunde inte förenas med fariséernas religion, eftersom de ju byggde sin tro på ceremonier och människors gärningar och traditioner.

Gud hade förklarat om Israel: ”Jag hade planterat dig som en ädel vinstock, helt äkta. Hur kunde du då bli en oäkta, främmande vinstock för mig?” (Jer. 2:21). ”Israel var en frodig vinstock som bar frukt” (Hos. 10:1). ”Och nu, Jerusalems invånare och Juda män, döm mellan mig och min vingård. Vad mer kunde man göra för min vingård än vad jag har gjort för den? Varför bar den vilddruvor, när jag väntade att den skulle bära äkta druvor?”

”Nu ska jag låta er veta vad jag ska göra med min vingård: Jag ska ta bort stängslet, och den ska bli ödelagd. Jag ska bryta ner muren, och den ska bli nertrampad. Jag ska ödelägga den, ingen ska beskära den eller gräva i den.
16| Men tistel och törne ska växa upp, och jag ska befalla molnen att inte låta det regna på den. Herren Sebaots vingård är Israels hus och Juda folk hans älsklingsplantering. Han väntade laglydnad men fann blodiga lagbrott, han väntade rättfärdighet men fann skriande orättfärdighet” (Jes. 5:3–7). ”De svaga stärkte ni inte, de sjuka botade ni inte, de sårade förband ni inte, de som gått vilse förde ni inte tillbaka, de förlorade sökte ni inte upp, utan ni härskade över dem med hårdhet och grymhet” (Hes. 34:4).

Ledarna för Jesus folk ansåg att de var alltför kloka för att behöva undervisning, alltför rättfärdiga för att behöva frälsning, alltför högt ärade för att behöva äran som Kristus ger. Därför vände sig Frälsaren ifrån dem. Förmånerna som de hade avvisat och uppdraget som de hade föraktat gav han till andra. Guds härlighet måste uppenbaras, och hans evangelium om frälsning förkunnas. Kristus rike måste grundas i världen. Städerna i vildmarken måste få höra om Guds frälsning, och apostlarna kallades till att utföra uppdraget som ledarna för deras folk hade låtit bli att utföra.